

Skattgreiðslur og skattbyrði á Íslandi 1997-2009

Arnaldur Sölvi Kristjánsson

Seðlabanki Íslands

13. Desember 2011

- Markmið í dag
  - Skýra þróun á skattgreiðslum og skattbyrði á tímabilinu 1997 til 2009
  - Leggja mat á áhrif skattabreytinga á skattheimtur
- Breytingar á skattbyrði / skattgreiðslum háðar mörgum þáttum. Sundurgreining getur aðgreint áhrif einstakra þátta.

AÐFERÐARFRÆÐI OG GÖGN

Íslenska skattkerfið

- Til að sundurgreina skattgreiðslur og skattbyrði þarf formlega framsetningu á skattkerfinu.
  - Launatekjuskattur:
    - Hár persónuafsláttur og eitt skattþrep
    - Hátekjuskattur
  - Fjármagnstekjuskattur:
    - Eitt skattþrep enginn frádráttur

Sundurgreining á heildarskattgreiðslum

- Breyting skattgreiðslna milli tveggja tímabili
  - 1. Fjöldi skattgreiðenda
  - 2. Þróun meðaltekna
  - 3. Breytingu á tekjudreifingu
  - 4. Verðbólguáhrif
  - 5. Skattskrið
  - 6. Breytinar á skattalögum
  - 1. + 2. + 3. + 4. + 5. + 6. = Breyting á skattgreiðslum milli tveggja ára

Sundurgreining á skattbyrði

- Þrennt getur gerst:
  - 1. Skattbyrði launatekna getur breyst:
    - Skatt-% breytist
    - Personuafsláttur (sem % af launum) breytist
    - Breyting á hátekjuskatti
  - 2. Skattbyrði fjármagnstekjuskatts breytist
  - 3. Tekjusamsetning breytist – Óbeinu áhrifin
    - Þegar skattbyrði launatekna er hærri en skattbyrði fjármagnstekna, þá lækkar skattbyrði þegar hlutdeild fjármagnstekna eykst.

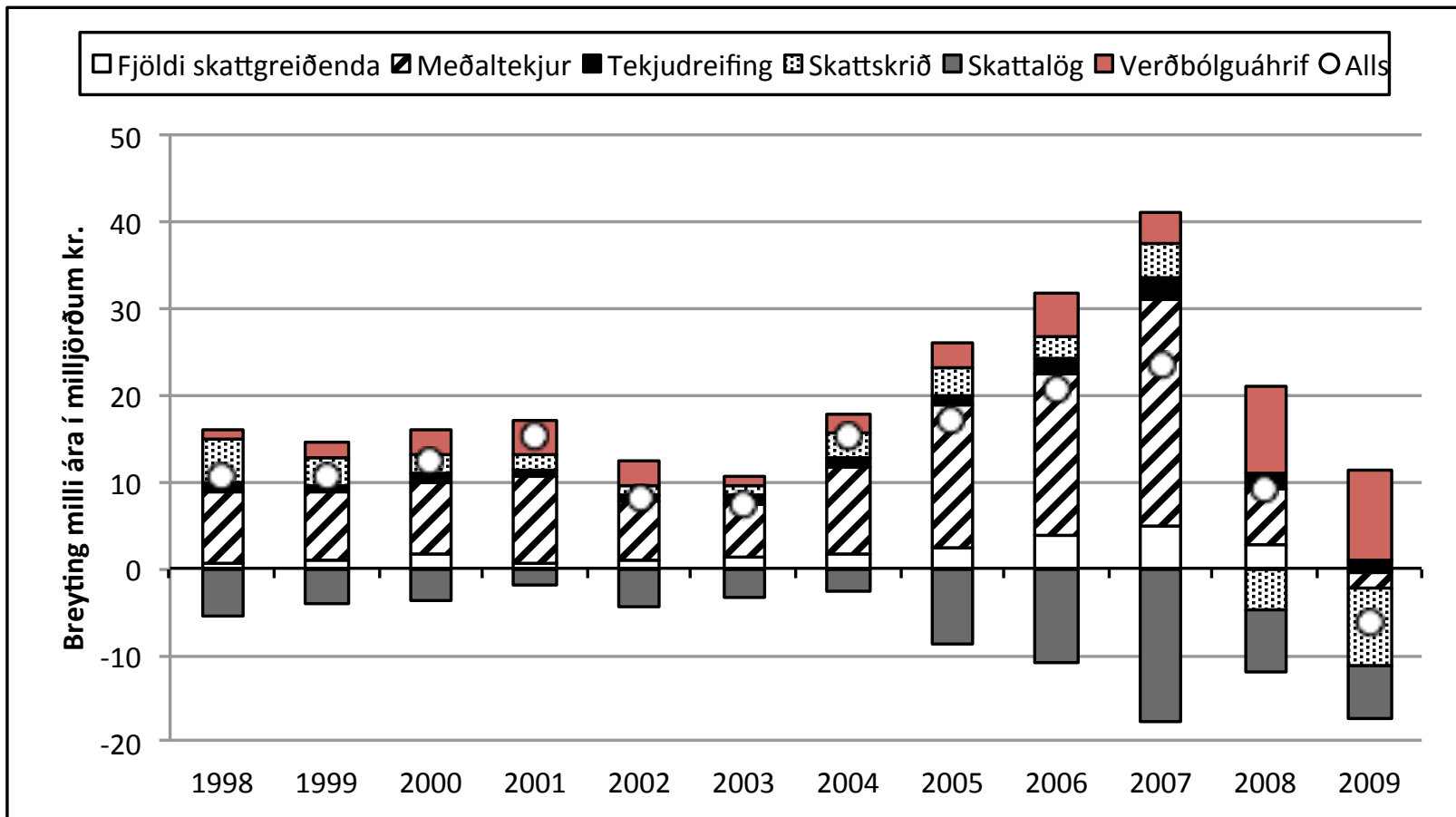
Hrágögn og aðlögun

- Gögn frá ríkisskattstjóra
- Reiknaður skattur
- Leiðréttum vaxtatekjur fyrir verðbólgu
  - Skattbyrði getur hækkað í gegnum verðbólguáhrif

**SUNDURGREINING Á
HEILDARSKATTGREIÐSLUM**

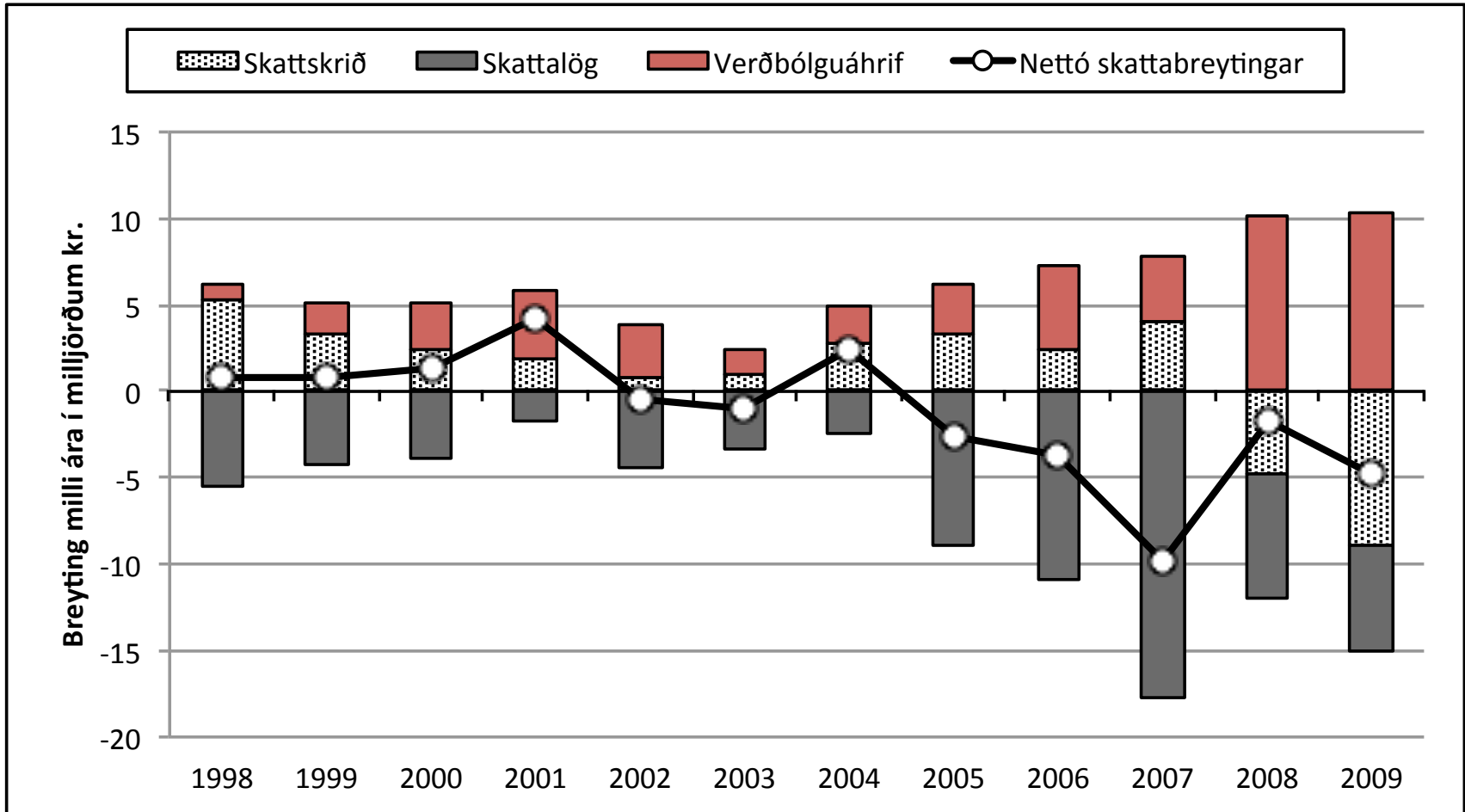

Heildarskattgreiðslur (1)

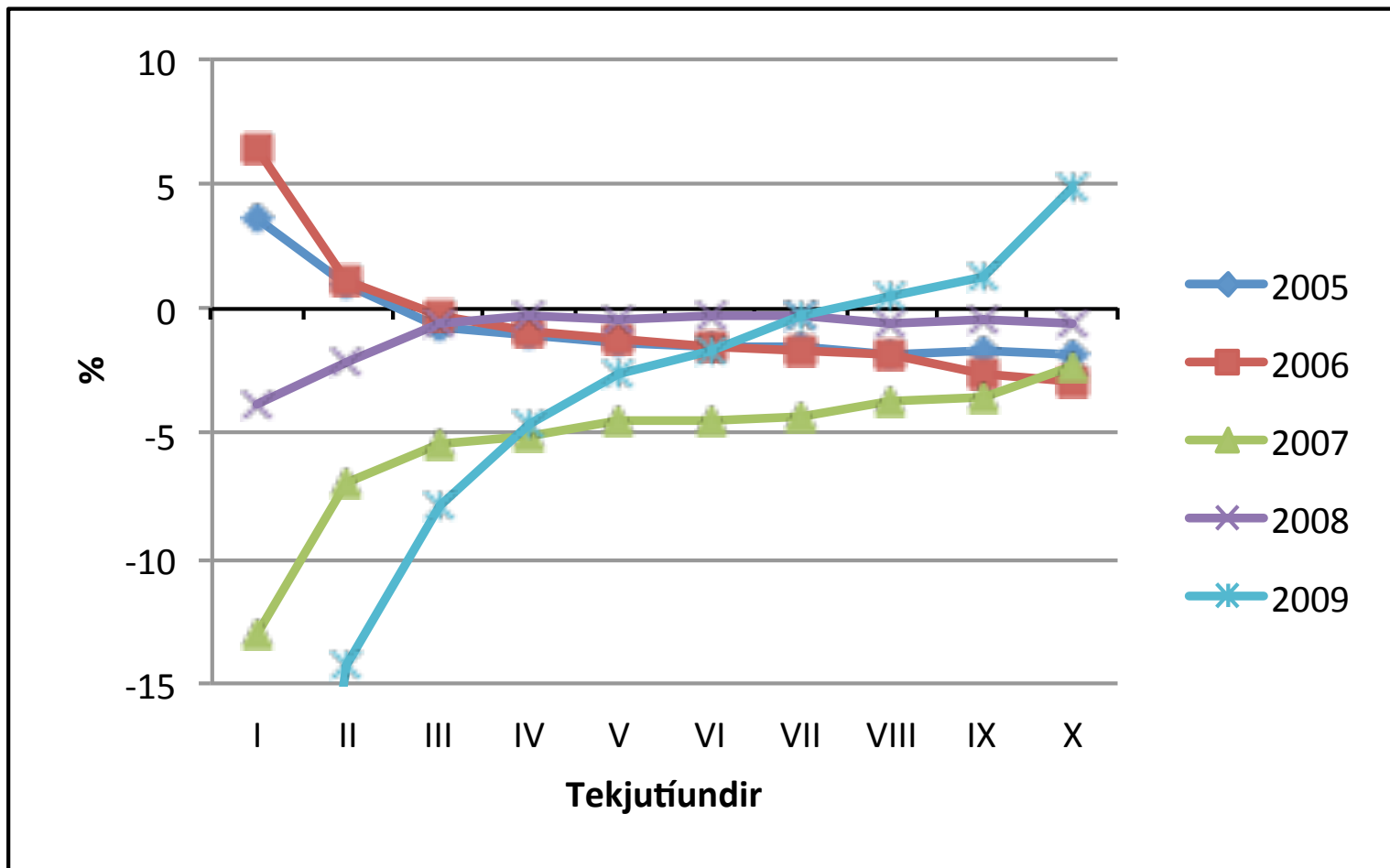
Breyting á heildarskattgreiðslum á milli ára sundurgreind (verðlag hvers árs)

Heildarskattgreiðslur (2)

Raunverulegar skattabreytingar á milli ára, mældar sem breytingar á skattkerfinu umfram verðbólguáhrif og skattskrið.

Heildarskattgreiðslur (4)

Raunverulegar skattabreytingar eftir tekjutiundum hjóna sem % af skattgreiðslum.

SUNDURGREINING Á SKATTBYRÐI

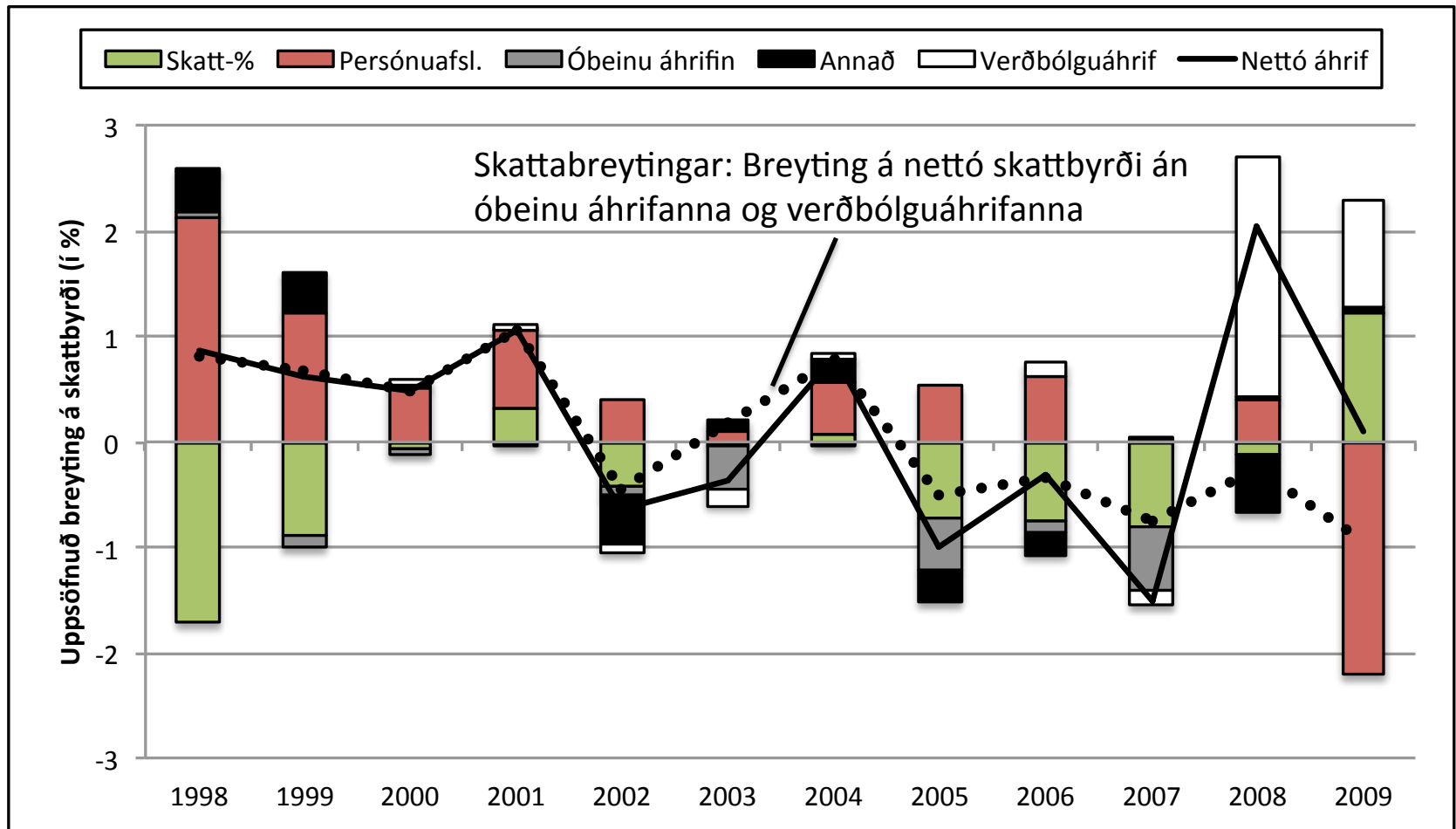
Skattbyrði (1)

Tafla 2.9. Helstu breytur íslenska skattkerfisins fyrir sundurgreiningu á skattbyrði.

	Staðgreiðslan		Hátekju- skattur	Fjármagns- tekju- skattur	Skipting heildartekna		Aðrir þættir		Nettó skatt- byrði
	τ_L^*	δ_L^*	$\tau_H^* - \tau_L^*$	$g_K = \tau_K^*$	α_L	α_K	e	b	g
1997	38,8	18,1	0,15	11,3	96,1	3,9	0,6	2,4	18,7
1998	37,0	15,8	0,23	12,0	96,5	3,5	0,6	2,1	19,5
1999	36,0	14,6	0,24	13,0	95,2	4,8	0,7	1,9	20,1
2000	36,0	14,0	0,29	13,9	94,7	5,3	0,8	1,9	20,6
2001	36,3	13,3	0,22	14,7	94,3	5,7	0,8	1,8	21,7
2002	35,9	12,8	0,27	13,1	93,4	6,6	0,3	1,9	21,0
2003	35,8	12,7	0,19	11,0	90,0	10,0	0,4	1,8	20,7
2004	35,9	12,2	0,18	11,6	89,8	10,2	0,4	1,6	21,5
2005	35,1	11,6	0,13	11,5	85,7	14,3	0,0	1,4	20,5
2006	34,2	10,9	0,00	12,5	84,7	15,3	0,0	1,5	20,2
2007	33,3	10,9	0,00	11,5	79,1	20,9	0,0	1,5	18,7
2008	33,2	10,4	0,00	22,5	90,9	9,1	0,0	2,0	20,7
2009	34,5	12,8	0,00	52,3	96,4	3,6	0,3	2,3	20,8

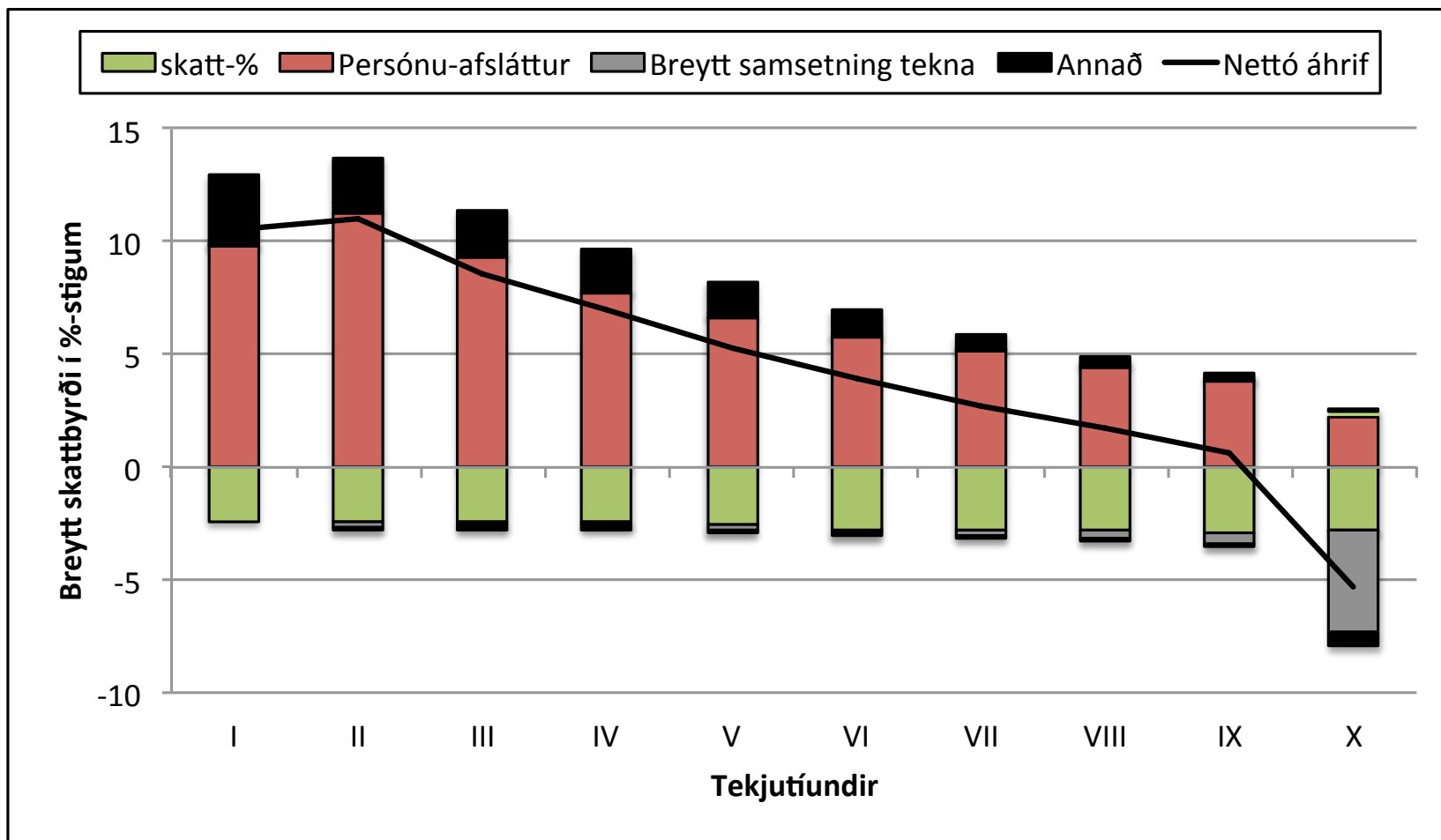
Skýringar: τ_L^* : raunverulegt staðgreiðsluhlutfall. δ_L^* : persónuafsláttur sem hlutfall af launatekjum. α_L : hlutdeild launatekna af heildartekjum. α_K : hlutdeild fjármagnstekna af heildartekjum. e : hlutfall eignaskatta af heildartekjum. b : hlutfall barna- og vaxtabóta af heildartekjum.

Skattbyrði (2)

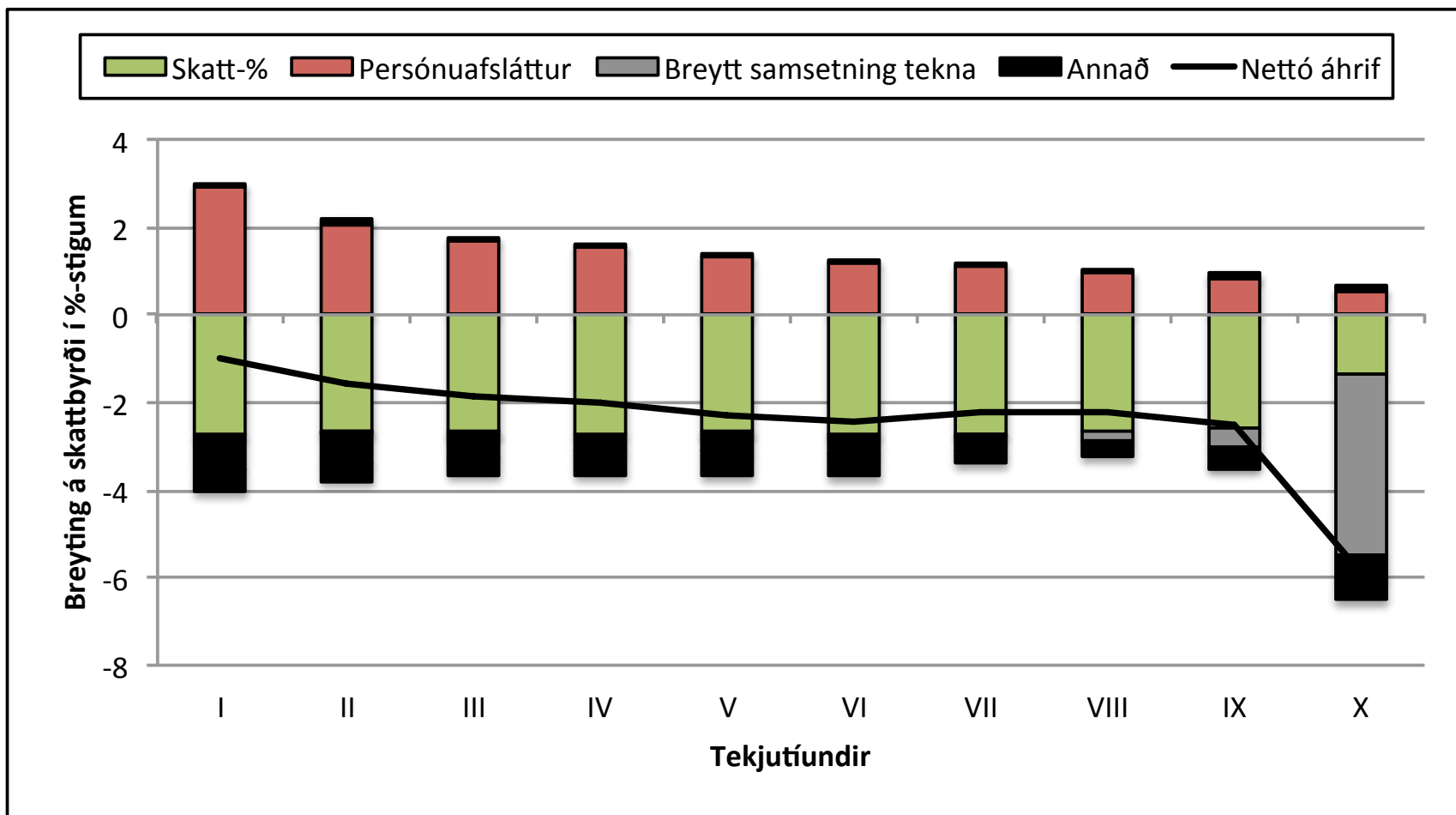
Breyting á skattbyrði frá fyrra ári sundurgreind í einstaka þætti.

Skattbyrði (3)

Uppsöfnuð breyting á skattbyrði 1997-2004 eftir tekjutíundum hjóna

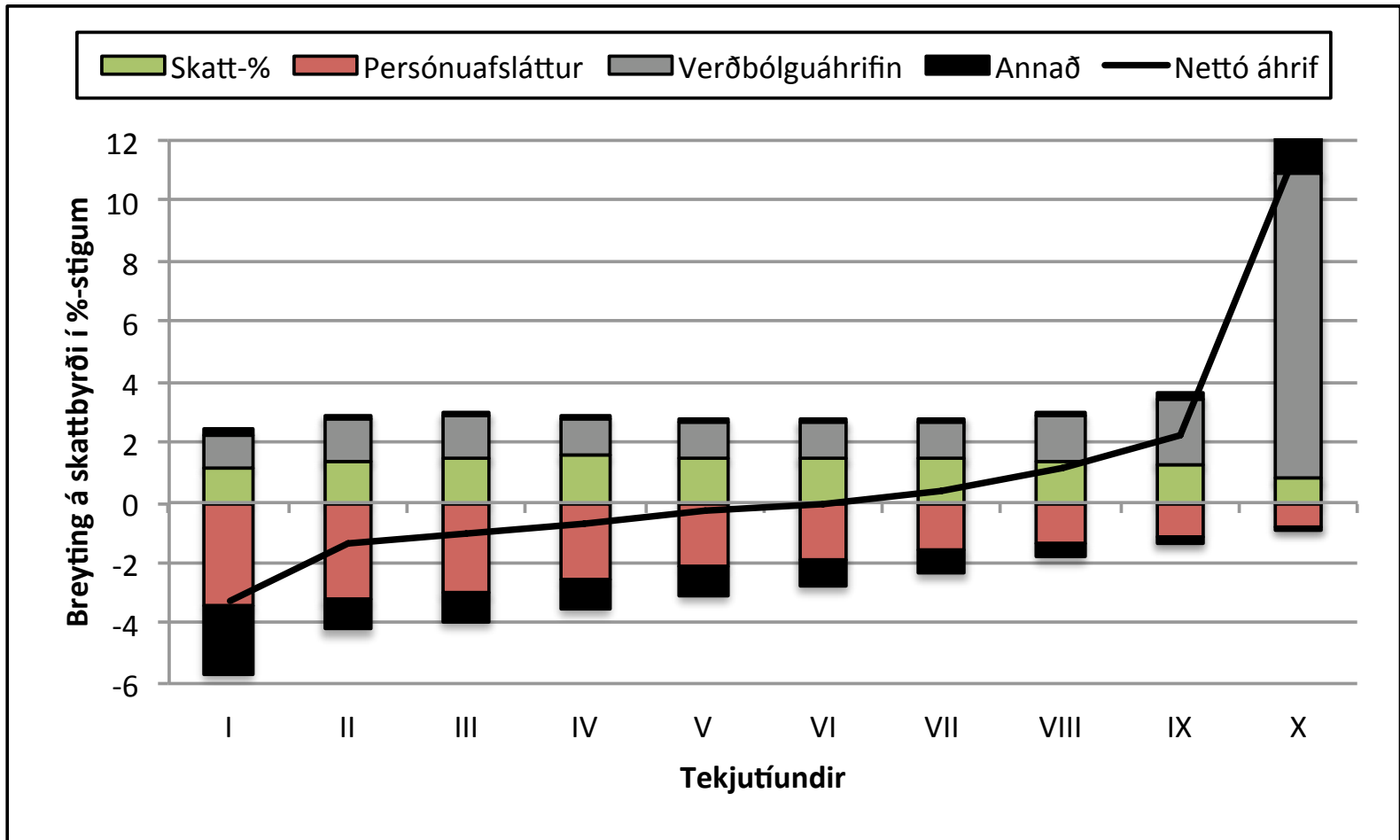
Skattbyrði (4)

Uppsöfnuð breyting á skattbyrði 2004-2007 eftir tekjutíundum hjóna

Skattbyrði (5)

Uppsöfnuð breyting á skattbyrði 2007-2009 eftir tekjutíundum hjóna

SAMANTEKT

Samantekt

- Rannsóknin byggir tveimur sundurgreiningum – Niðurstöður þeirra að stóru leyti þær sömu.
- Á öllu tímabilinu vógu áhrif persónuafsláttarins á heildina lítið þyngst. Í skattkerfi með háum persónuafslætti skiptir þróun hans miklu máli fyrir þróun á skattgreiðslum og skattbyrði.
- Almenna niðurstaðan:
  - Frá 1997 til 2004 voru skattar hækkaðir, mest í lægstu tekjuhópnum.
  - Frá 2004 til 2006 voru skattar lækkaðir, mest í hæstu tekjuhópnum. Hækkun eða lítil lækkun í lægri tekjuhópum.
  - Frá og með 2007 eru skattbreytingar hagstæðari fyrir lægri tekjuhópa. Skattar lækkaðir á alla tekjuhópa ef frá er talin skattahækkun á hæstu tekjuhópa árið 2009.
- Annmarkar
  - Bókhaldsæfing – Einföldun á veruleikanum
  - Tekur ekki tillit til vinnuframboðs

TAKK FYRIR